Trump, tullarna och turbulensen

Förlorad förutsägbarhet i den amerikanska handelspolitiken och hur det påverkar den svenska kemiindustrin

OKTOBER 2026

IKEM

Innehåll

1. Sammanfattning 3

2. En historiskt hög osäkerhet 5

2.1 Trade Policy Uncertainty 5

2.2 Tullar och handelsflöden 6

3. Handel, tullar och förutsägbarhet 8

3.1 Ömsesidiga vinster 8

3.2 Tullar och tullkrig 8

3.3 Förutsägbarhetens värde 9

4. 1930-talet och efterkrigsordningen 10

4.1 Smoot-Hawley och handelskriget 10

4.2 Hur stor var tullarnas betydelse? 11

4.3 Från ömsesidiga avtal till GATT och WTO 12

5. En ordning som urholkas 14

5.1 Kina och regelverket 14

5.2 Tvistlösningen 14

5.3 Tullar, subventioner och exportrestriktioner 14

5.4 Krig och handelsleder 15

6. USA:s handelspolitik sedan 2025 17

6.1 Förloppet 17

6.2 Samma land, många tullsatser 20

6.3 Därför kan osäkerheten bestå 20

7. Effekter för Europa och den svenska kemiindustrin 21

7.1 Kanaler 21

7.2 Europa och den europeiska kemiindustrin 21

7.3 Sverige och den svenska kemiindustrin 22

7.4 Kostnadschock från kriget 23

7.5 Det man ser: ryckiga handelsflöden 24

7.6 Det man inte ser: handeln som uteblir 25

8. Avslutande analys 27

Referenser 28

1. Sammanfattning

Hösten 2026 är villkoren för handeln med omvärlden svårare att förutse än på mycket länge. I början av oktober passerade omkring tre fartyg per dag genom Hormuzsundet, 97 procent färre än ett år tidigare, och oljepriset låg över 100 dollar per fat. USA har sedan juli infört nya tilläggstullar mot 60 handelspartner, bland dem EU, och sedan den 29 september gäller tullarna på patentskyddade läkemedel för samtliga företag. Mellan januari 2025 och juli 2026 reviderades den amerikanska tulltaxan 53 gånger. Den genomsnittliga tullsatsen på svenska varor ändrades vid 16 tillfällen, steg som mest från 1 till 17 procent och låg i juli 2026 kring 11 procent. För en exportör är det svårt att veta vilka villkor som gäller om ett halvår.

Det märks i den svenska kemiindustrin, inklusive läkemedel och plast. Under första halvåret 2026 var exporten av kemiska produkter till USA 31 procent lägre i volym än två år tidigare och plastexporten dit 21 procent lägre. Under 2025 föll branschernas samlade export till USA med 14 procent, både i värde och i volym, medan exporten till övriga världen ökade med 2,5 procent. Handeln har också blivit ryckig. Inför de aviserade tullarna byggde kunderna upp lager; därefter föll exporten kraftigt. För försäljningen har tullarna hittills slagit mindre än företagen befarade: i december 2025 uppgav 19 procent av IKEM:s medlemsföretag att försäljningen påverkats negativt, mot 35 procent som ett år tidigare väntade sig direkta negativa effekter. Tydligare är påverkan på investeringarna. Nästan alla företag bedömer att politiska hänsyn i ökande grad kommer att styra var industrin investerar, och bland företag i internationella koncerner bedömer 61 procent att det har blivit mindre sannolikt att nästa investering görs i Sverige.

Kriget i Iran har sedan mars 2026 gett en kraftig kostnadsökning. Under andra kvartalet 2026 låg IKEM:s kostnadsindex för råvaror och insatsvaror på 135 och för energi på 129, efter att kostnaderna legat kring eller under 100 under hela 2025. Samtidigt har vissa kemi- och plastföretag fått ökad efterfrågan när flödena från Gulfregionen störts.

Analysens resonemang kan sammanfattas i tre led.

Efterkrigstidens handelsordning byggde på förutsägbarhet. Erfarenheterna från 1930-talet, då en spiral av tullhöjningar och motåtgärder bidrog till att fördjupa den stora depressionen, ledde fram till GATT och senare WTO, med bundna tullar och en gemensam tvistlösning. Tullsänkningarna var viktiga, men minst lika viktigt var att företag kunde planera efter regler som inte ändrades över en natt. Forskningen visar att förutsägbarheten i sig har ett betydande värde. När det är oklart vilka villkor som gäller i morgon är det rationellt att skjuta upp investeringar och avstå från att etablera sig på nya marknader, även om de hotade tullarna aldrig införs.

Förutsägbarheten har urholkats under drygt tio år och föll bort 2025. WTO:s tvistlösning har inte fungerat sedan 2019, Kinas statsstyrda modell har visat sig svår att hantera inom regelverket och antalet skadliga handelsåtgärder i världen har ökat kraftigt. Den förra amerikanska administrationen behöll de flesta tullarna från 2018 och fortsatte att blockera tvistlösningen. Med den amerikanska handelspolitiken sedan 2025 nådde osäkerheten den högsta nivå

som har uppmätts. Det index som mäter handelspolitisk osäkerhet i nyhetsrapporteringen låg i april 2025 på drygt 30 gånger genomsnittet före 2018 och i augusti 2026 fortfarande på nästan sex gånger. De tullar som USA faktiskt tog ut motsvarade 2025 drygt 6 procent av importvärdet, den högsta nivån sedan 1971. Osäkerheten är därför inte en fråga om en enskild president, och få tecken tyder på att den kommer att minska inom de närmaste åren.

Kostnaden syns hittills främst i ryckiga handelsflöden och kommer framför allt att synas i det som uteblir. Handeln har inte stängts, men planeringshorisonten har krympt. Den större kostnaden ligger i det som inte syns i statistiken: investeringar som skjuts upp, marknader som inte etableras och produktion som hamnar på annat håll.

Om rapporten

Denna analys handlar om att förutsägbarheten i världshandeln har försvunnit, och vad det kostar.

Kapitel 2 visar hur osäkerheten kan mätas och att den är historiskt hög.

Kapitel 3 redovisar ekonomisk teori om handel, tullar och förutsägbarhet.

Kapitel 4 behandlar 1930-talet och framväxten av det multilaterala handelssystemet.

Kapitel 5 beskriver hur systemet har urholkats sedan omkring 2010, inklusive hoten mot de stora handelslederna, och kapitel 6 beskriver USA:s handels-politik sedan 2025.

Kapitel 7 analyserar effekterna för europeisk industri och för den svenska kemiindustrin.

Kapitel 8 sammanfattar och redovisar vilka faktorer som avgör hur osäkerheten utvecklas.

2. En historiskt hög osäkerhet

2.1 Trade Policy Uncertainty

Det mest använda måttet på handelspolitisk osäkerhet är TPU-indexet (Trade Policy Uncertainty), som tas fram av ekonomer vid den amerikanska centralbanken, bland dem Dario Caldara och Matteo Iacoviello. Indexet bygger på automatiserade sökningar i sju stora dagstidningar i USA och Storbritannien. En artikel räknas om den innehåller både ett ord som rör handelspolitik, till exempel ”tull” eller ”handelsavtal”, och ord som rör osäkerhet eller risk. Indexet anger hur stor andel av alla artiklar som uppfyller båda villkoren och är normerat så att värdet 100 motsvarar en andel på 1 procent. Serien finns månadsvis från 1960.

Mellan 1985 och 2017 låg indexet i genomsnitt på 36. Under handelskonflikten mellan USA och Kina 2018–2019 steg det till i genomsnitt 162. I april 2025 nådde det 1 151, drygt 30 gånger genomsnittet före 2018 och fyra gånger toppen 2019. I augusti 2026 låg det på 210, nästan sex gånger det tidigare genomsnittet och i nivå med de högsta värdena under handelskonflikten 2018–2019.

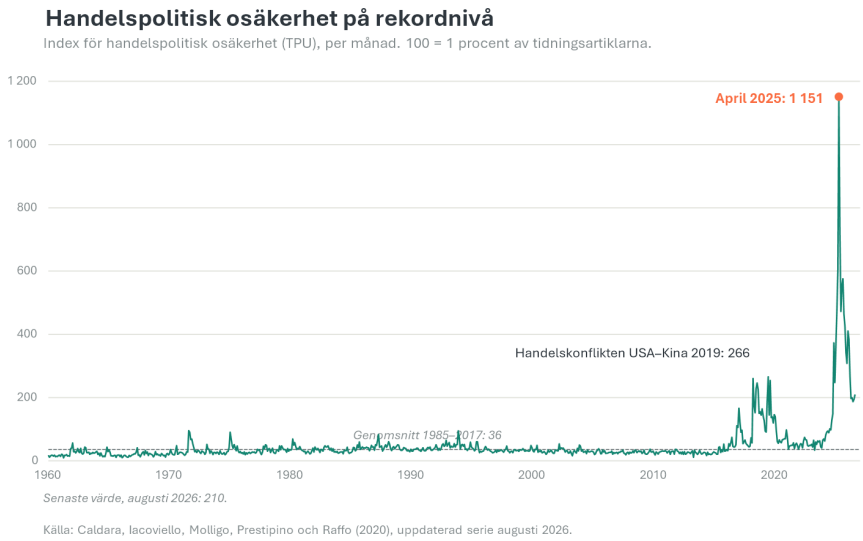

Figur 1. Index för handelspolitisk osäkerhet (TPU), 1960–2026.

Indexet mäter hur mycket medierna skriver om handelspolitisk osäkerhet, inte osäkerheten i sig, och bygger nästan helt på amerikanska tidningar. Andra textbaserade mått ger en liknande bild. World Uncertainty Index, som bygger på landrapporter för 143 länder snarare än på amerikanska tidningar, fördubblades enligt ekonomerna bakom indexet, Hites Ahir, Nicholas Bloom och Davide Furceri, under 2025 och närmade sig de nivåer som uppmättes när pandemin bröt ut. TPU-indexet mäter osäkerhet om handelspolitiken och

fångar därför inte den geopolitiska osäkerhet som kriget i Iran har skapat sedan februari 2026.

2.2 Tullar och handelsflöden

Osäkerheten syns även i data som inte bygger på text. Den genomsnittliga lagstadgade tullsatsen i USA låg på 2,7 procent vid ingången av 2025, steg till 22,9 procent i april samma år och har sedan dess i huvudsak legat mellan 11 och 16 procent. Förändringstakten har varit lika anmärkningsvärd som nivån. Den redovisas i kapitel 6.

Ett mått som fångar hur osäkerheten slår igenom i handeln är variationen i handelsflödena. Figur 2 visar hur mycket exporten ändras från en månad till nästa, i genomsnitt under de senaste tolv månaderna. För EU:s export till USA låg den genomsnittliga månadsförändringen på 8,4 procent under 2016–2019 och som mest på 13,6 procent under pandemin. I november 2025 var den 20,1 procent. För EU:s export till samtliga länder utanför EU låg måttet i december 2025 på 7,9 procent, nära det normala. Den ökade variationen är alltså koncentrerad till handeln med USA.

För kemiska produkter inklusive läkemedel är utslaget större. Variationen i EU:s kemiexport till USA låg på 10,6 procent under 2016–2019, som mest 18,9 procent under pandemin och 35,3 procent i november 2025, ungefär tre gånger det normala och nästan dubbelt så högt som under pandemin (Eurostat, egna beräkningar). Samma mönster finns i den svenska exporten, framför allt för läkemedel och plast. Den genomsnittliga månadsförändringen i läkemedelsexporten till USA låg på 40 procent under 2016–2019 och nådde i juni 2025 147 procent, den högsta nivån sedan 2016. Läkemedelsexporten till USA har dock varit ryckig även tidigare, bland annat under 2022–2023, eftersom den domineras av ett fåtal företag och stora enskilda leveranser. För plastexporten till USA steg måttet från 15 procent under 2016–2019 till 38 procent i september 2025, medan plastexporten till samtliga länder låg kvar på en normal nivå. För övriga kemiska produkter har variationen i exporten till USA däremot inte ökat (SCB, egna beräkningar).

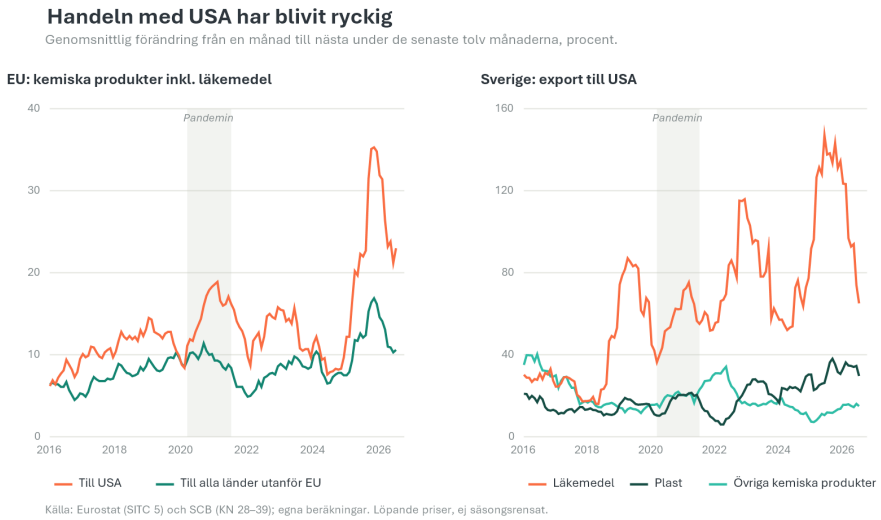

Figur 2. Variation i exporten, EU:s kemiexport och Sveriges export till USA per delbransch, 2016–2026. Genomsnittet av den absoluta procentuella förändringen från månaden innan, under de senaste tolv månaderna, ej säsongsrensat. Läkemedelsexporten domineras av ett fåtal stora leveranser och har varit ryckig även tidigare.

Samtliga mått pekar åt samma håll. Den handelspolitiska osäkerheten nådde 2025 den högsta nivån sedan mätningarna började, och den ligger fortfarande klart över nivåerna före 2018.

3. Handel, tullar och förutsägbarhet

3.1 Ömsesidiga vinster

Adam Smith visade i *Nationernas välstånd* (1776) att specialisering och arbetsfördelning mellan länder gör alla rikare, och han vände sig mot merkantilismens syn på exportöverskott som ett mål i sig. David Ricardo formaliserade argumentet 1817 och visade att två länder kan tjäna på att handla med varandra även om det ena är mer produktivt i all produktion, eftersom det avgörande är de relativa kostnaderna.

Handel är därmed inte ett nollsummespel. Importen är det ett land får genom handeln, och exporten är det landet betalar med. Ett bilateralt handelsunderskott är i sig inte ett mått på förlust.

Vinsterna är dock ojämnt fördelade. De är utspridda över hela ekonomin, medan förlusterna ofta är koncentrerade till vissa branscher och orter. Ekonomerna David Autor, David Dorn och Gordon Hanson har visat att anpassningen till den snabbt ökade importen från Kina till USA efter 2001 tog lång tid på de mest utsatta orterna, vilket är en viktig förklaring till det minskade politiska stödet för frihandel. Dessutom består en stor del av handeln av insatsvaror. En tull på insatsvaror höjer kostnaderna för det egna landets industri. Det gäller i hög grad kemiska produkter, som oftast används som insatsvaror i andra branscher.

Ett räkneexempel

Anta att Sverige på en arbetsdag kan tillverka antingen 10 ton specialkemikalier eller 20 par skor, och att ett annat land kan tillverka antingen 2 ton specialkemikalier eller 10 par skor. Sverige är mer produktivt i båda varorna. Men för Sverige kostar ett ton kemikalier 2 par skor, medan det för det andra landet kostar 5 par. Om Sverige specialiserar sig på kemikalier och det andra landet på skor, och länderna byter till ett pris mellan 2 och 5 par skor per ton, kan båda konsumera mer än utan handel.

3.2 Tullar och tullkrig

För ett litet land, som inte kan påverka världsmarknadspriset, innebär en tull i regel en nettoförlust. För ett stort land kan en tull pressa ned det pris som utländska exportörer får, så att en del av tullen bärs av dem. Det finns därför i teorin en ”optimal tull” som gör ett stort land bättre ställt på handelspartnernas bekostnad, förutsatt att dessa inte svarar.

Om flera stora länder inför tullar av detta skäl blir alla sämre ställda än med frihandel. Situationen har samma struktur som ett fångarnas dilemma: varje land har ett motiv att höja sin tull, men alla förlorar när alla gör det. Enligt den dominerande förklaringen i forskningen, formulerad av ekonomerna Kyle Bagwell och Robert Staiger, är detta skälet till att handelsavtal existerar. Genom

att binda sina tullar kan länderna gemensamt avstå från tullar som vart och ett annars hade haft motiv att införa. Avtalens värde ligger därmed inte bara i de tullnivåer de fastställer utan i att nivåerna blir bindande och förutsägbara.

3.3 Förutsägbarhetens värde

Beslut om att etablera sig på en ny exportmarknad eller bygga ut produktionskapacitet innebär kostnader som inte går att återvinna om förutsättningarna ändras. När det är oklart vilka villkor som kommer att gälla kan det vara rationellt att skjuta upp beslutet tills osäkerheten har minskat. Det är ett välkänt resultat i den ekonomiska teorin om investeringar under osäkerhet.

Ekonomerna Kyle Handley och Nuno Limão har tillämpat resonemanget på handelspolitik. De har visat att en betydande del av Portugals exportökning efter EU-inträdet 1986 och av Kinas exportökning till USA efter WTO-inträdet 2001 kan förklaras av att osäkerheten om framtida tullar minskade, snarare än av att tullarna sänktes. I Kinas fall tillämpade USA redan tidigare låga tullar på kinesiska varor, men de måste förnyas årligen av kongressen. WTO-medlemskapet gjorde dem permanenta, och det räckte för att utlösa en omfattande våg av investeringar och export.

Dario Caldara och hans kollegor vid den amerikanska centralbanken har studerat det motsatta förloppet. Företag som i högre grad uppger att de påverkas av handelspolitisk osäkerhet minskar sina investeringar, och den ökade osäkerheten mellan 2017 och 2018 beräknas ha minskat de samlade amerikanska investeringarna med 1–2 procent.

Tanken att förutsebara regler är en förutsättning för att enskilda ska kunna planera har djupa rötter i ekonomisk och rättslig teori. Friedrich Hayek beskrev i *Vägen till träldom* rättsstatens kärna som att staten är bunden av regler som är fastställda och kungjorda i förväg, så att enskilda med rimlig säkerhet kan förutse hur makten kommer att användas och planera sina affärer därefter. Handelsavtal med bundna tullar fyller samma funktion i den internationella handeln.

Slutsatsen är att handelspolitik påverkar ekonomin inte bara genom tullnivåerna utan genom hur förutsägbara de är. Även tullar som aviseras men aldrig genomförs kan påverka investeringar och handelsflöden.

4. 1930-talet och efterkrigsordningen

4.1 Smoot-Hawley och handelskriget

I juni 1930 undertecknade president Herbert Hoover Smoot-Hawley-lagen, som höjde de amerikanska tullarna på omkring 20 000 varor, trots att drygt tusen ekonomer i ett öppet brev uppmanat honom att inte göra det. Många handelspartner svarade med egna tullhöjningar. Kanada höjde sina tullar samma år, Storbritannien övergav frihandeln 1932 och flera europeiska länder införde importkvoter och valutaregleringar.

Kindlebergers spiral

Världens import per månad, januari 1929–mars 1933, miljoner guldollar.

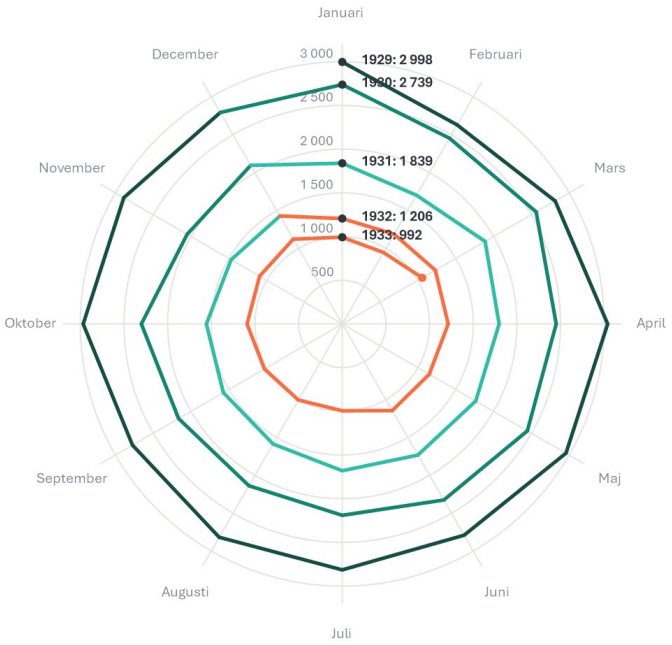

Totala importen i 75 länder. Värdet föll med omkring två tredjedelar, till stor del till följd av fallande priser.
Källa: Kindleberger (1973), s. 172, efter Nationernas förbund, Monthly Bulletin of Statistics, februari 1934.

Figur 3. Världsimporten per månad 1929–1933 (Kindlebergers spiral).

Enligt Nationernas förbunds statistik, som ekonomhistorikern Charles Kindleberger har sammanställt, minskade värdet av världsimporten från omkring tre miljarder guldollar i januari 1929 till under en miljard i januari 1933. En stor del av fallet berodde på att priserna föll. I figur 3 motsvarar varje eker en månad, och avståndet från mitten visar importens värde den månaden. Kurvan börjar i januari 1929 högst upp och går medurs ett varv per år, och att den för varje varv hamnar närmare mitten visar hur världshandeln krympte år för år.

4.2 Hur stor var tullarnas betydelse?

Handelskriget bidrog till den stora depressionen, även om bidragets storlek är omtvistat. Ekonomhistorikern Douglas Irwin har uppskattat att den amerikanska importen skulle ha minskat med omkring 32 procent mellan mitten av 1930 och slutet av 1932 enbart till följd av nedgången, medan den faktiska minskningen var 41 procent. Tullarna förklarar därmed omkring en fjärdedel av importfallet, och eftersom handeln var en liten del av USA:s ekonomi var Smoot-Hawley enligt Irwin ingen huvudorsak till depressionen. Barry Eichengreen har kommit till en liknande slutsats.

Ekonomen Allan Meltzer såg å andra sidan Smoot-Hawley som en viktig förklaring till att en lågkonjunktur övergick i en depression. Mario Crucini och James Kahn har visat att tullhöjningar kan få betydande effekter på produktion och investeringar även när handeln utgör en liten del av ekonomin, eftersom en stor del av handeln bestod av insatsvaror. I deras beräkningar leder den globala tullupptrappningen till att produktion och investeringar minskar med flera procent. Jakob Madsen har delat upp världshandelns reala fall 1929–1932: omkring 14 procent förklaras av fallande inkomster, 8 procent av beslutade tullhöjningar, 5 procent av att deflationen höjde tullarna och 6 procent av kvoter och andra icke-tariffära hinder. Med återverkningarna på inkomster och priser inräknade bidrog handelshindren enligt Madsen ungefär lika mycket till handelns fall som inkomstfallet. Kris Mitchener, Kevin O'Rourke och Kirsten Wandschneider har visat att den amerikanska exporten till länder som svarade med motåtgärder föll med 28–33 procent.

Handelshinder och kris förstärkte dessutom varandra. Många tullar var fastställda som belopp per enhet, så när priserna föll steg de räknat i procent. Den genomsnittliga tullen på tullbelagd import i USA steg från 40 procent 1929 till 59 procent 1932, till stor del till följd av deflationen (USITC). Minskade exportintäkter försvårade för skuldsatta länder att betala sina utlandsskulder, och motåtgärderna bröt ned samarbetet mellan länderna när det behövdes som mest, något som Kindleberger har betonat.

Barry Eichengreen och Douglas Irwin har också visat att protektionismen skilde sig mycket åt mellan länder. Det var framför allt länder som höll fast vid guldmyntfoten som införde tullar, kvoter och valutaregleringar, eftersom de varken kunde sänka räntan eller låta valutan försvagas. Länder som tidigt lämnade guldmyntfoten, bland dem Storbritannien och Sverige i september 1931, var i lägre grad protektionistiska. Handelshindren var med detta synsätt i hög grad en nödlösning i länder där penning- och finanspolitiken var låst.

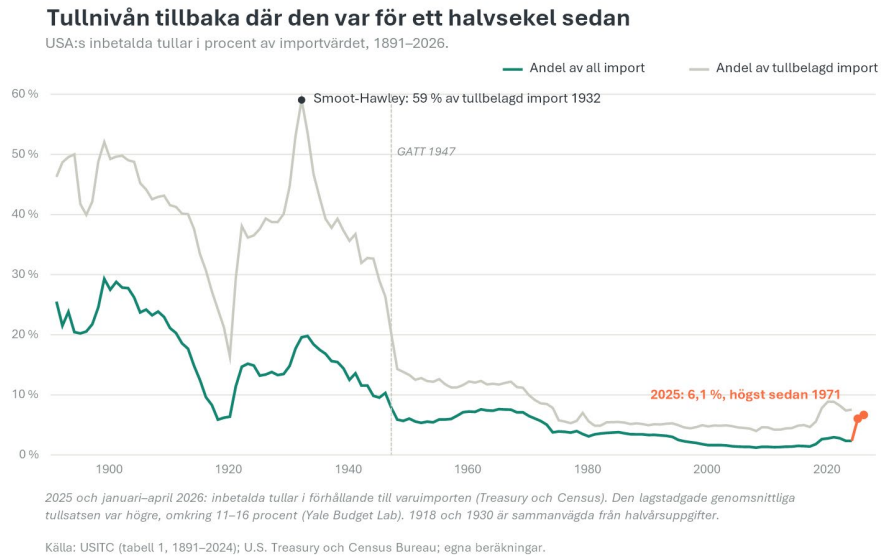

Figur 4. USA:s inbetalda tullar i procent av importvärdet, 1891–2026.

4.3 Från ömsesidiga avtal till GATT och WTO

Erfarenheterna från 1930-talet formade handelspolitiken under de följande decennierna. 1934 gav den amerikanska kongressen presidenten mandat att förhandla fram ömsesidiga tullsänkningar. Efter andra världskriget byggdes principen ut till ett multilateralt system genom det allmänna tull- och handelsavtalet GATT, som undertecknades av 23 länder 1947.

GATT byggde på några få principer. Förhandlade tullar binds och får inte höjas utan kompensation till handelspartnerna. Tullsänkningar som ges till ett land ska ges till alla (mest gynnad nation). Importerade varor ska behandlas som inhemska när de passerat gränsen. Genom åtta förhandlingsrundor sjönk den genomsnittliga tullen bland de större avtalsparterna från omkring 22 procent 1947 till omkring 5 procent efter Uruguayrundan 1994, enligt beräkningar av Chad Bown och Douglas Irwin. Världshandeln växte med nästan 8 procent per år mellan 1950 och 1973 (WTO).

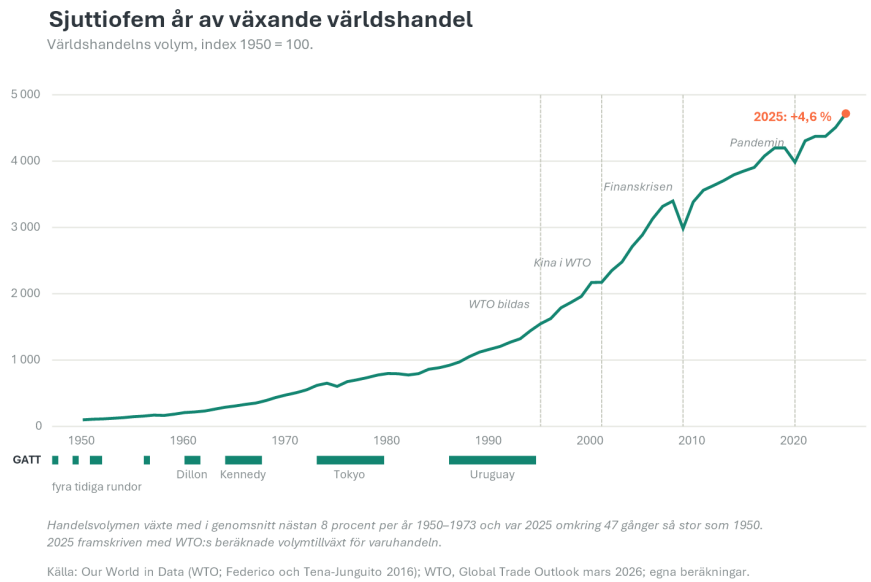

Figur 5. Världshandelns volym 1950–2025, med GATT-rundorna markerade.

1995 ersattes GATT av Världshandelsorganisationen WTO, som utvidgade regelverket till tjänster och immateriella rättigheter och införde en bindande tvistlösning i två instanser, med en panel och ett överprövningsorgan. WTO har i dag 166 medlemmar. Kina anslöt sig 2001.

Hur mycket GATT och WTO har ökat handeln är omdiskuterat. Mindre omstritt är värdet av förutsägbarheten. Bundna tullar och en fungerande tvistlösning gör det möjligt för företag att planera långsiktigt, och handelsavtal gör samarbeten över nationsgränser långt mer pålitliga.

5. En ordning som urholkas

Sedan omkring 2010 har den regelbaserade handelsordningen försvagats från flera håll. Förhandlingarna i WTO har i stort sett stått still sedan Doharundan körde fast, tvistlösningen fungerar inte och de stora ekonomierna använder i ökande utsträckning handelshinder, subventioner och exportrestriktioner. Samtidigt har de stora handelslederna blivit mer utsatta för krig och konflikter.

5.1 Kina och regelverket

När Kina anslöt sig till WTO innebar det ett stort steg för den regelbaserade internationella handeln. Anslutningen byggde dock på antagandet att landet skulle utvecklas mot en marknadsekonomi och efterlevnad av de gemensamma normerna. Statsägda företag, omfattande industristöd och krav på tekniköverföring har i stället gjort att Kinas handelspartner anser att regelverket inte förmår hantera den kinesiska modellen. WTO:s regler om subventioner och statliga företag utformades inte för en ekonomi av detta slag. Den kinesiska överkapaciteten och dess effekter för europeisk industri beskrevs i IKEM:s analys *Ljusning med motvind* (2026).

5.2 Tvistlösningen

USA började under president Obama blockera utnämningar till WTO:s överprövningsorgan. Under Trumps första mandatperiod blockerades samtliga, och sedan december 2019 kan organet inte pröva mål. Biden-administrationen fortsatte blockeringen, och vid ministerkonferensen i Yaoundé i mars 2026 fanns ännu ingen överenskommelse om en reform. En medlem som förlorar en tvist kan därmed överklaga till ett organ som inte fungerar och på så sätt hindra att avgörandet får verkan.

Som nödlösning inrättade EU och andra medlemmar 2020 ett förfarande där överklaganden i stället prövas genom skiljedom (MPIA). Det omfattar i dag 61 medlemmar om EU:s medlemsstater räknas var för sig, bland dem EU, Kina, Japan och Storbritannien. USA deltar inte.

5.3 Tullar, subventioner och exportrestriktioner

USA införde 2018 tullar på stål och aluminium och, med stöd av Section 301, på kinesiska varor för flera hundra miljarder dollar. Biden-administrationen behöll tullarna mot Kina och höjde dem 2024, bland annat till 100 procent på elbilar. Inflation Reduction Act (2022) innehöll omfattande stöd till grön industri, i flera fall villkorat av produktion i USA. Kina har infört exportrestriktioner för kritiska råvaror, bland annat gallium och germanium från augusti 2023 och sju sällsynta jordartsmetaller från april 2025. Ytterligare skärpningar som aviserades i oktober 2025 sköts upp ett år efter förhandlingar med USA. EU har infört bland annat ett instrument mot ekonomiskt tvång, regler mot snedvridande utländska subventioner och en koldioxidjusteringsmekanism vid gränsen.

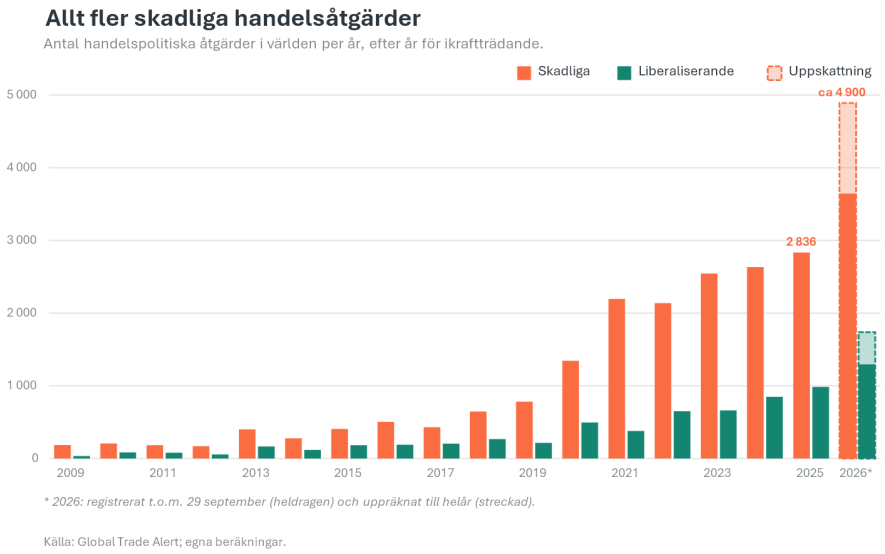

Figur 6. Skadliga respektive liberaliserande handelsåtgärder i världen per år, 2009–2026.

Global Trade Alert registrerar handelspolitiska åtgärder i hela världen och klassificerar dem efter om de skadar eller gynnar handelspartners intressen. Varje år sedan 2009 har de skadliga åtgärderna varit fler än de liberaliserande, i regel två till fyra gånger så många. Antalet skadliga åtgärder ökade från omkring 200 per år 2009–2012 till omkring 700 per år 2018–2019 och till över 2 500 per år sedan 2023. År 2025 registrerades 2 836 skadliga och 986 liberaliserande åtgärder. För 2026 hade 3 646 skadliga åtgärder registrerats till och med september, vilket vid en enkel uppräkning till helår motsvarar omkring 4 900 (Global Trade Alert, egna beräkningar). Ökningen ska tolkas med viss försiktighet, eftersom databasens täckning har byggts ut över tid.

5.4 Krig och handelsleder

Handelspolitiken är inte den enda källan till osäkerhet om handelns villkor. Även de stora handelslederna har blivit osäkrare. Sedan slutet av 2023 har attacker mot fartyg i Röda havet tvingat en stor del av sjöfarten mellan Asien och Europa att gå runt Afrika i stället för genom Suezkanalen.

Den största störningen hittills gäller Hormuzsundet, den smala passagen mellan Persiska viken och Indiska oceanen. Före 2026 passerade omkring en femtedel av världens olja och av världens flytande naturgas sundet, liksom stora mängder petrokemiska produkter och gödsel från Gulfstaterna. Efter amerikanska och israeliska angrepp mot Iran den 28 februari 2026 förklarade Iran i början av mars sundet stängt och angrep fartyg som försökte passera. Trafiken föll från över 100 fartyg per dag till omkring fem. Det internationella energiorganet IEA har beskrivit det som den största försörjningsstörningen i oljemarknadens historia, och IEA:s medlemsländer beslutade i mars att släppa ut 400 miljoner fat ur sina beredskapslager. Oljepriset (Brent) steg till nära 120 dollar per fat i slutet av mars. En överenskommelse mellan USA och Iran i juni om fri passage i 60 dagar följdes av nya strider under sommaren, och i början av oktober var sundet fortfarande i praktiken stängt, med omkring tre fartyg per dag som passerade. Oljepriset låg i slutet av september kring 97 dollar per fat. I

oktober steg det åter till över 100 dollar. Det europeiska gaspriset steg i september till över 80 euro per megawattimme, den högsta nivån sedan 2023.

Kriget är inte handelspolitik i strikt mening, men utfallet är i praktiken en handelsblockad. För den europeiska kemiindustrin innebär det dyrare energi och råvaror, eftersom både olja, gas och nafta, den viktigaste råvaran för europeisk petrokemi, har stigit kraftigt i pris. Samtidigt har utbudet från konkurrenter i Gulfstaterna, som är stora exportörer av bland annat polyeten, minskat. Kriget visar också att handelspolitik och säkerhetspolitik går allt mer in i varandra.

En galax utan tvistlösning

Star Wars Episod I: Det mörka hotet (1999) är sannolikt den största filmen om beskattning av handelsrutter. Republikens senat har beslutat att beskatta handeln med avlägsna stjärnsystem, och Handelsfederationen svarar med en handelsblockad av planeten Naboo. Republikens kansler skickar två jediriddare för att medla under ordnade former, men de blir beskjutna innan förhandlingarna har börjat. När Naboos drottning vädjar till senaten föreslås att frågan ska utredas av en kommission. Någon fungerande tvistlösning finns inte, och inte heller något tillfälligt skiljeförfarande. Senator Palpatine utnyttjar handlingsförlamningen för att driva igenom ett misstroende mot kanslern och själv efterträda honom. Därefter följer klonkrigen och republikens omvandling till ett galaktiskt imperium.

6. USA:s handelspolitik sedan 2025

6.1 Förloppet

De viktigaste stegen i den amerikanska handelspolitiken sedan januari 2025:

- Februari och mars 2025. Tullar mot Kanada, Mexiko och Kina med stöd av nödlagen IEEPA, med hänvisning till narkotika och migration. Tullar på 25 procent på stål och aluminium från mars och på bilar från april, med hänvisning till nationell säkerhet (Section 232).
- 2 april 2025. En grundtull på 10 procent på nästan all import och tilläggstullar på upp till 50 procent för ett sextiotal länder, för EU 20 procent. En vecka senare pausas tilläggstullarna för alla utom Kina, och tullarna mellan USA och Kina trappas upp till 145 respektive 125 procent.
- 12 maj 2025. Efter förhandlingar i Genève sänks tullarna mellan USA och Kina till 30 respektive 10 procent.
- 27 juli 2025. EU och USA enas om ett ramavtal med en tull på högst 15 procent för de flesta varor från EU. EU:s del av avtalet träder i kraft den 1 juli 2026.
- 20 februari 2026. USA:s högsta domstol slår fast att IEEPA inte ger presidenten rätt att införa tullar. Tullarna som införts med stöd av lagen upphör, och importörer kan ha rätt till återbetalning av uppemot 175 miljarder dollar. Samma dag beslutas en tillfällig tull på 10 procent med stöd av en annan lag (Section 122), som får vara högst 15 procent och gälla i högst 150 dagar.
- 24 juli 2026. Den tillfälliga tullen ersätts av tilläggstullar på 10–12,5 procent mot 60 ekonomier med hänvisning till bristande åtgärder mot tvångsarbete (Section 301).
- 31 juli 2026. Tullar på patentskyddade läkemedel och läkemedelsingredienser (Section 232) börjar gälla för 17 namngivna läkemedelsföretag, och från den 29 september för övriga. Huvudregeln är 100 procent och för EU 15 procent. Företag som har avtal med USA om produktion och priser kan få lägre eller ingen tull. Generiska läkemedel undantas.

Förändringstakten har varit lika anmärkningsvärd som nivån. Enligt Yale Budget Labs dagliga beräkningar reviderades den amerikanska tulltaxan 53 gånger mellan januari 2025 och juli 2026. Den genomsnittliga lagstadgade tullsatsen ändrades vid 36 tillfällen, 21 gånger uppåt och 15 gånger nedåt. Den steg från 2,7 procent till som mest 22,9 procent i april 2025, låg därefter mellan 13 och 16 procent under resten av 2025 och föll efter domen i februari 2026 till omkring 11 procent. Enligt Yale Budget Lab är det de högsta nivåerna sedan 1930-talet. Den faktiskt inbetalda tullen i förhållande till importvärdet är lägre, som mest

9,3 procent i oktober 2025, främst till följd av undantag och av att importen flyttats mot varor och länder med lägre tull. För helåret 2025 motsvarade de inbetalda tullarna 6,1 procent av importvärdet, den högsta nivån sedan 1971 (figur 4).

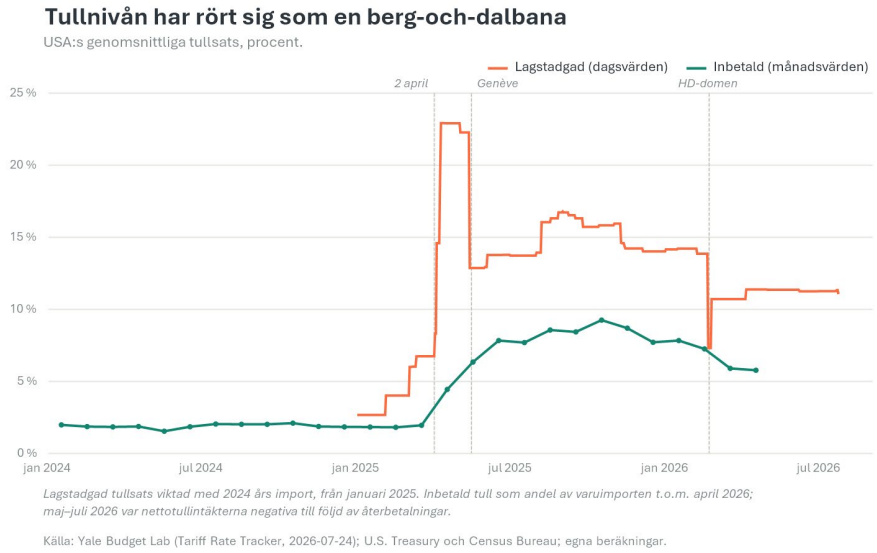

Figur 7. USA:s genomsnittliga tullsats, lagstadgad och inbetald, 2024–2026.

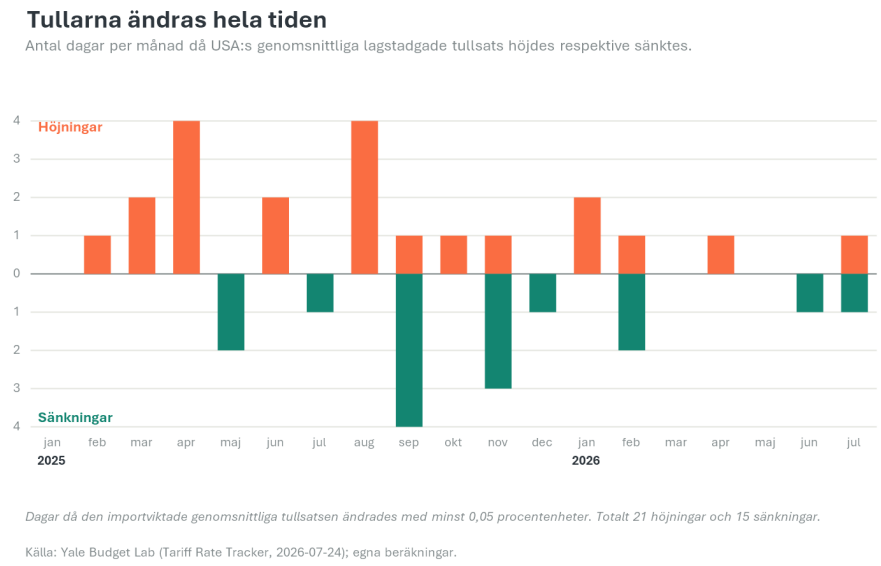

Figur 8. Höjningar och sänkningar av USA:s genomsnittliga lagstadgade tullsats per månad sedan januari 2025.

Aviserade tullar som inte genomfördes

En del av osäkerheten har skapats av aviserade tullar som aldrig genomförts eller som genomförts i annan form:

- 13 mars 2025: 200 procents tull på vin, champagne och sprit från EU om EU inte drog tillbaka sina motåtgärder mot amerikansk whiskey.
- 23 maj 2025: 50 procents tull på all import från EU från den 1 juni. Hotet sköts upp efter två dagar.
- Maj och september 2025: 100 procents tull på filmer som producerats utanför USA. Något beslut har inte fattats.
- 25 september 2025: 100 procents tull på patentskyddade läkemedel från den 1 oktober. Den sköts upp och infördes i annan form från juli 2026, med 15 procent för EU.
- 17 januari 2026: 10, och senare 25, procents tull på all import från Sverige och sju andra europeiska länder i samband med Grönlandsfrågan. Hotet drogs tillbaka efter fyra dagar.
- 1 maj 2026: 25 procents tull på bilar och lastbilar från EU, trots avtalet om högst 15 procent, med hänvisning till att EU inte genomfört sin del av avtalet. Hotet sköts upp efter ett samtal med EU-kommissionens ordförande och föll när EU genomförde avtalet den 1 juli.

Att en aviserad tull inte genomförs innebär inte att den saknar effekter. Så länge det finns en sannolikhet att den genomförs måste företagen ta hänsyn till den i investeringar, avtal och lagerhållning.

6.2 Samma land, många tullsatser

Genomsnittlig lagstadgad amerikansk tullsats på import från utvalda länder, viktad med 2024 års import, januari 2025 till juli 2026.

Land	Januari 2025	Högsta (datum)	Juli 2026	Antal ändringar
Sverige	1,3 %	16,7 % (augusti 2025)	10,8 %	16
Kina	12,0 %	117,7 % (april 2025)	26,5 %	25
Japan	1,5 %	19,3 % (september 2025)	12,9 %	19
Indien	2,8 %	35,7 % (september 2025)	12,3 %	16
Schweiz	0,4 %	23,5 % (augusti 2025)	4,4 %	12
Storbritannien	1,0 %	11,3 % (maj 2025)	7,1 %	12
Kanada	0,1 %	7,2 % (februari 2026)	5,3 %	13

Källa: Yale Budget Lab, Tariff Rate Tracker (version 2026-07-24), egna beräkningar. Antal ändringar avser dagar då landets genomsnittliga tullsats ändrades med minst 0,05 procentenheter.

6.3 Därför kan osäkerheten bestå

Den amerikanska omsvängningen är inte begränsad till den nuvarande administrationen. Den förra demokratiska administrationen behöll de flesta tullarna från 2018, höjde tullarna mot Kina och fortsatte att blockera WTO:s tvistlösning. Ledande demokrater har kritiserat tullarna sedan 2025, men få har förordat en återgång till den regelbaserade handelspolitik som gällde före 2016. Även efter ett maktskifte är det därför sannolikt att USA förblir en mindre förutsägbar handelspartner än tidigare.

Beslutanderätten över tullar har dessutom i hög grad flyttats från kongressen till presidenten. Genom ett antal lagar har kongressen delegerat befogenheter att införa tullar av säkerhetsskäl, mot otillbörliga handelsmetoder och vid underskott i betalningsbalansen. När högsta domstolen underkände användningen av IEEPA ersattes tullarna samma dag med stöd av en annan lag. Domstolarna har begränsat vilka befogenheter som kan användas, men inte presidentens möjlighet att införa tullar. De rättsliga processerna om återbetalningar och om de nya tullarnas giltighet skapar i sig ytterligare osäkerhet.

7. Effekter för Europa och den svenska kemiindustrin

7.1 Kanaler

Teorin i kapitel 3 pekar på flera kanaler genom vilka amerikanska tullar och amerikansk osäkerhet påverkar europeiska företag.

- *Pris och volym*. En tull höjer priset på europeiska varor i USA. Studier av 2025 års tullar visar att huvuddelen hittills har burits av amerikanska importörer och konsumenter. Enligt Federal Reserve Bank of New York bar utländska exportörer mindre än 15 procent under 2025, medan andra studier finner högre andelar. Bärs tullen av köparna minskar exportvolymen. Bärs den av exportören minskar marginalerna.
- *Relativa tullar*. Konkurrensförmågan avgörs av skillnaden i tull mellan olika leverantörer. EU:s tak på 15 procent är lägre än vad flera andra länder möter men innebär en försämring mot amerikanska producenter.
- *Handelsomdirigering*. Kinesiska varor som möter höga tullar i USA söker sig till andra marknader, bland annat Europa. ECB beräknar att ökad import från Kina minskar euroområdets BNP-tillväxt med omkring 0,2 procentenheter 2026.
- *Värdekedjor*. Kemiindustrin påverkas indirekt genom kunder inom exempelvis fordons- och verkstadsindustrin som själva exporterar till USA.
- *Planeringshorisont*. När villkoren kan ändras med kort varsel tidigareläggs leveranser, lager byggs upp och avvecklas, och investeringar skjuts upp.
- *Lokalisering*. Tullar ökar incitamenten att flytta produktion till USA.

Effekterna bör vara störst för branscher med stor exponering mot den amerikanska marknaden, för varor med priskänslig efterfrågan och för branscher som samtidigt möter omdirigerad kinesisk export, som baskemikalier och plaster. Patentskyddade läkemedel har mindre priskänslig efterfrågan men har varit direkt föremål för särskilda tullar och hot om tullar. Från 2026 påverkas industrin dessutom av kriget i Iran.

7.2 Europa och den europeiska kemiindustrin

ECB bedömer att de amerikanska tullarna minskar euroområdets BNP-tillväxt med sammanlagt 0,7 procentenheter under 2025–2027. EU:s export till USA var under andra halvåret 2025 nio procent lägre än ett år tidigare och under första halvåret 2026 sex procent lägre än under första halvåret 2024, medan exporten till samtliga länder utanför EU ökade med två procent under 2025 (Eurostat). Världshandeln som helhet har inte minskat. Enligt WTO ökade världens varuhandel i volym med 4,6 procent 2025. Tullarna har alltså hittills främst styrt om

och ryckt i handelsflödena snarare än minskat dem totalt. Siffrorna för 2026 påverkas också av kriget i Iran och ska därför inte tillskrivas enbart tullarna.

USA är den europeiska kemiindustrins största exportmarknad. Under andra halvåret 2025 var EU:s export av kemiska produkter inklusive läkemedel till USA 12 procent lägre än ett år tidigare, och under första halvåret 2026 var den 13 procent lägre än under första halvåret 2024. Enligt Cefic var EU:s handelsöverskott i kemikalier 2025 7,3 miljarder euro lägre än året innan, och branschorganisationen bedömde att tillväxten i EU:s kemiproduktion skulle stanna under 0,5 procent 2025, mot 2,5 procent året innan.

7.3 Sverige och den svenska kemiindustrin

Sverige har enligt Kommerskollegium påverkats mer än EU i genomsnitt, eftersom en större del av exporten till USA består av fordon och metaller där tullarna varit högst. Den effektiva tullsatsen på svensk export till USA steg från omkring 1 till nästan 10 procent. Under andra kvartalet 2025 betalades omkring 3,6 miljarder kronor i tull på svensk export till USA, jämfört med i genomsnitt 0,7 miljarder under motsvarande kvartal 2023 och 2024. Kommerskollegium beräknar att den svenska exporten till USA på längre sikt blir omkring 9 procent lägre med de tullar som då gällde, motsvarande omkring 17 miljarder kronor och drygt 3 000 arbetstillfällen i industrin.

För IKEM:s branscher är USA en betydande marknad. Under 2024 gick 10,5 procent av exporten av kemiska produkter, läkemedel och plast (KN-kapitel 28–39) till USA, sammanlagt 33,3 miljarder kronor. Industrins ekonomiska råd har beräknat att tullhöjningen från i genomsnitt 1,1 till 15 procent motsvarar omkring 4,8 miljarder kronor i tull per år på svensk export av kemiska produkter och läkemedel till USA, räknat på exporten 2023. Det är det näst största beloppet efter fordonsindustrin. Under 2025 minskade exporten dit med 14 procent, till 28,8 miljarder kronor, medan exporten till övriga världen ökade med 2,5 procent (SCB). Nedgången är inte en valutaeffekt. Kronan stärktes visserligen kraftigt mot dollarn under 2025, vilket har pressat intäkterna i kronor och lönsamheten för företag som säljer i dollar, men räknat i vikt minskade exporten till USA med 14 procent, lika mycket som i värde, medan exporten till övriga världen ökade med knappt 1 procent räknat i vikt.

- Kemiska produkter (KN 28–29 och 31–38): exporten till USA minskade med 16 procent i värde och 17 procent i vikt 2025, medan exporten till övriga världen ökade med 1 procent i vikt. Under första halvåret 2026 var exporten till USA 14 procent lägre i värde och 31 procent lägre i vikt än under första halvåret 2024.
- Läkemedel (KN 30): exporten till USA minskade med 19 procent i värde, medan exporten till övriga världen ökade med 6 procent. Räknat i vikt ökade läkemedelsexporten till USA med 9 procent. Nedgången i värde speglar därför snarare förändrade priser, produktsammansättning och valutakurser än minskade kvantiteter. Vikt är dock ett trubbigt mått för läkemedel, där värdet per kilo varierar mycket mellan produkter.
- Plast (KN 39): exporten till USA var oförändrad under 2025 som helhet men föll kraftigt under fjärde kvartalet. Under första halvåret 2026 var

den 21 procent lägre i vikt än under första halvåret 2024, medan plastexporten till övriga världen ökade med 6 procent.

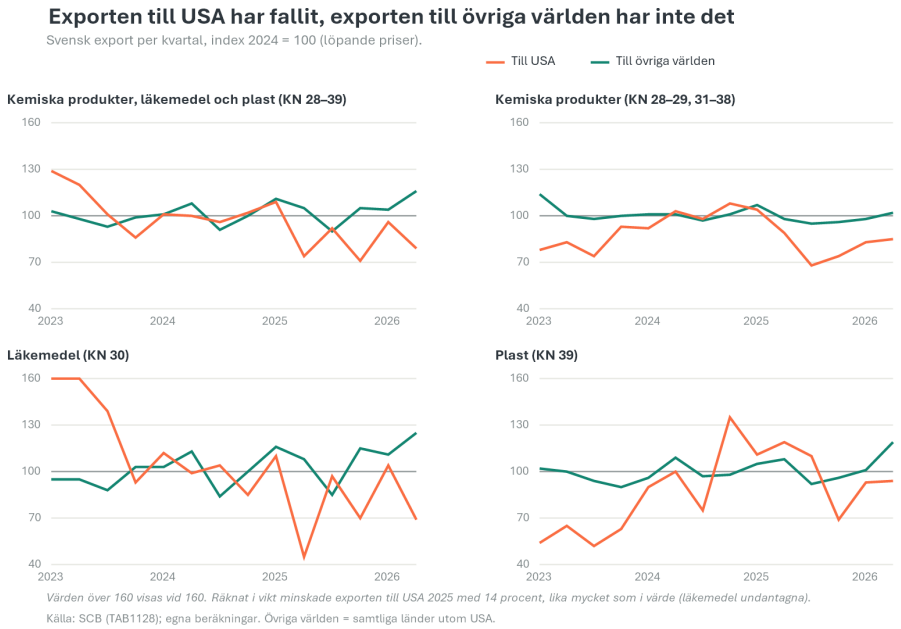

Figur 9. Svensk export av kemiska produkter, läkemedel och plast till USA och till övriga världen, per kvartal 2023–2026.

De synliga effekterna är hittills måttliga. Industrins ekonomiska råd bedömde i oktober 2025 att tullarnas effekter på svensk industri skulle bli begränsade, och för försäljningen har det stämt. Branschens samlade export har inte minskat, och exporten till USA har fallit men inte upphört. Det stämmer med analysens huvudpoäng: handeln har inte stängts, men villkoren har blivit svåra att förutse. Kostnaden syns därför i första hand på två andra sätt, i ryckiga handelsflöden och i beslut som skjuts upp.

7.4 Kostnadschock från kriget

Kriget i Iran har sedan mars 2026 slagit mot den svenska kemiindustrin på ett annat sätt än tullarna. Enligt IKEM:s industribarometer låg kostnadsindexen under 2025 kring eller under 100, och fram till den 28 februari 2026 präglades kostnadsläget av sjunkande priser. Därefter vände utvecklingen snabbt. Under första kvartalet 2026 låg barometerns index för kostnaderna för rå- och insatsvaror på 124, för energi på 128 och för transporter på 122, där 100 motsvarar oförändrade kostnader jämfört med ett år tidigare. Under andra kvartalet steg indexen till 135, 129 respektive 128.

Samtidigt har kriget för vissa företag inneburit högre efterfrågan. Under andra kvartalet 2026 uppgav 34 procent av medlemsföretagen att efterfrågan påverkats positivt av kriget, 13 procent att den påverkats negativt och 53 procent att den inte påverkats. Inom kemi och raffinaderi uppgav nära tre av fyra företag en positiv effekt. Företagen pekar på två förklaringar: att störningarna i flödena från Gulfregionen har förändrat konkurrensläget och att kunder byggt lager för att gardera sig mot produktionsstopp och fortsatta prisökningar. Även det senare

är ett uttryck för osäkerhet, och lageruppbyggnaden kan följas av en period med svagare efterfrågan.

Kriget gör det också svårare att tolka utvecklingen under 2026. Exportutvecklingen till USA under första halvåret 2026 kan spegla både tullarna och en allmänt svagare efterfrågan i en världsekonomi som drabbats av en energichock.

7.5 Det man ser: ryckiga handelsflöden

Den tydligaste direkta effekten av osäkerheten är att handeln har blivit ryckig. När tullhöjningar aviseras med några veckors varsel lönar det sig för köpare att tidigarelägga inköp. Lagren byggs upp före höjningen och avvecklas efteråt, vilket ger en topp följd av en dal.

Mönstret är mycket tydligt i den europeiska kemiexporten. Under första kvartalet 2025, inför de aviserade tullarna, var EU:s export av kemiska produkter inklusive läkemedel till USA dubbelt så stor som ett år tidigare, 78 miljarder euro mot 39 miljarder. Enbart i mars 2025 uppgick den till 37 miljarder euro, mot 14 miljarder i mars 2024. Därefter föll exporten under föregående års nivå, och i december 2025 var den 28 procent lägre än i december 2024 (Eurostat). En stor del av dessa flöden består av läkemedel, främst från Irland.

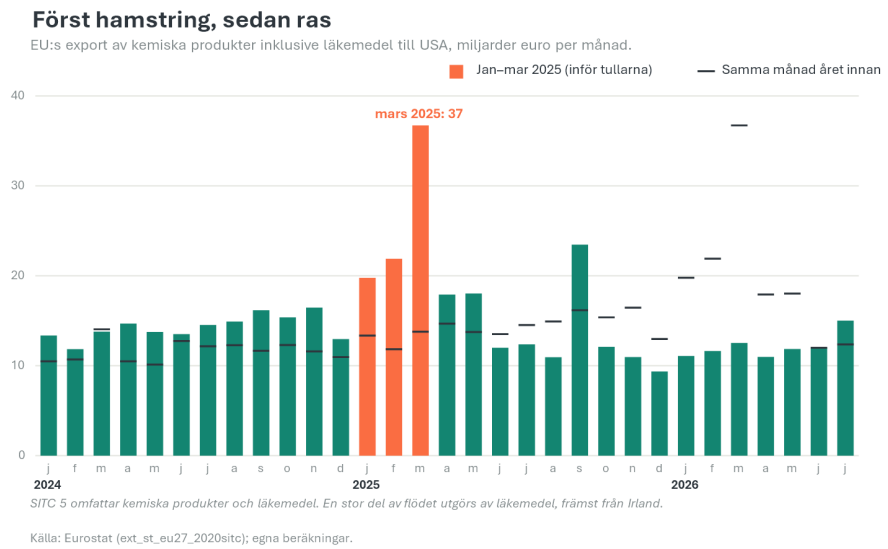

Figur 10. EU:s export av kemiska produkter inklusive läkemedel till USA per månad, 2024–2026.

I den svenska exporten syns samma mönster men i mindre skala. Exporten av kemiska produkter, läkemedel och plast till USA var under första kvartalet 2025 6 procent högre än kvartalet innan och föll under andra kvartalet med 26 procent jämfört med samma kvartal 2024. För läkemedel ökade exporten till USA med 30 procent mellan fjärde kvartalet 2024 och första kvartalet 2025 för att sedan falla till mindre än hälften av föregående års nivå under andra kvartalet. Mönstret finns även i vikt: läkemedelsexporten till USA ökade med 16 procent mellan fjärde kvartalet 2024 och första kvartalet 2025 och minskade med 37 procent till andra kvartalet (SCB).

Ryckigheten är i sig en kostnad. Tidigarelagda leveranser kräver lagerutrymme och kapital, produktionen måste först skruvas upp och sedan ned, och toppen följs av en period med svag efterfrågan. Kostnaderna syns inte i statistiken över tullintäkter, men de bärs av företagen på båda sidor av Atlanten.

7.6 Det man inte ser: handeln som uteblir

Den större kostnaden av osäkerheten ligger i beslut som inte fattas. Den är svårare att mäta, eftersom det som uteblir inte syns i statistiken.

IKEM:s industribarometer visar hur företagen själva har upplevt tullarna. I december 2024, innan tullarna infördes, räknade 35 procent av medlemsföretagen med att amerikanska tullar på 10–20 procent skulle påverka dem direkt negativt och 76 procent med negativa indirekta effekter. Ett år senare uppgav 19 procent att tullarna hade påverkat försäljningen under 2025 negativt, flest inom kemi och raffinaderi (39 procent) samt plast och gummi (33 procent), medan nästan inga läkemedelsföretag märkte någon effekt. För försäljningen blev utfallet alltså mildare än företagen hade befarat, vilket stämmer med bilden i avsnitt 7.3 av att handeln har anpassats snarare än upphört.

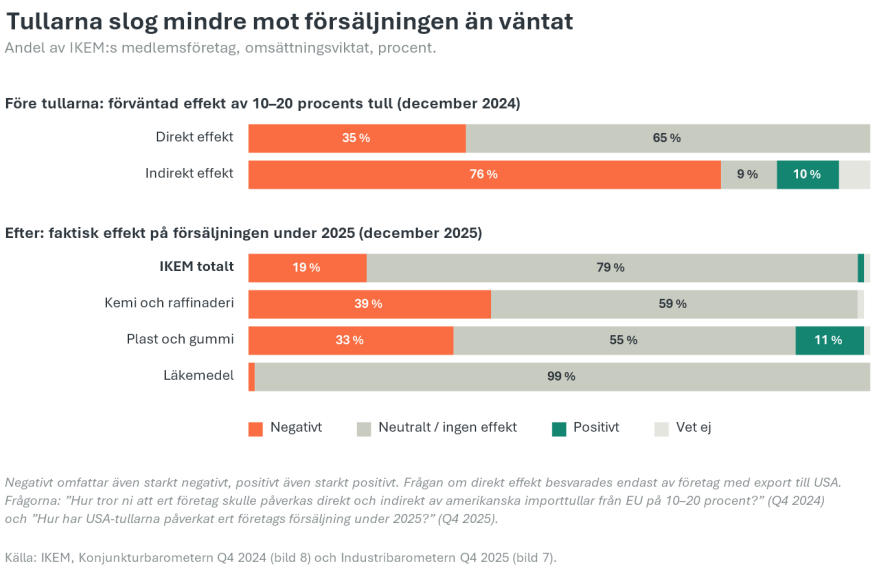

Figur 11. IKEM-företagens förväntade och faktiska effekter av de amerikanska tullarna.

Desto tydligare syns osäkerheten i synen på investeringar. I samma barometer instämde 96 procent av företagen i att politiska hänsyn i större utsträckning än tidigare kommer att påverka var industriföretag väljer att investera. Bland företag som ingår i internationella koncerner uppgav 61 procent att det under de senaste åren har blivit mindre sannolikt att nästa investering görs i Sverige, varav 5 procent att det blivit betydligt mindre sannolikt. Kemiföretagen avvek: där bedömde en fjärdedel att det hade blivit mer sannolikt, vilket kan hänga samman med tillgången till fossilfri el. Frågan gäller investeringsläget i stort och inte enbart tullarna.

Barometerns index för investeringar (figur 12) visar att investeringarna i IKEM:s branscher ökade tydligt under 2021 och i början av 2024. Sedan början av 2025, när den handelspolitiska osäkerheten nådde sin topp, har indexet legat kring 100, mellan 96 och 102, vilket innebär i stort sett oförändrade investeringar. Sambandet är beskrivande. Investeringarna påverkas samtidigt av räntor, energipriser och efterfrågan, och sedan 2026 också av kriget i Iran.

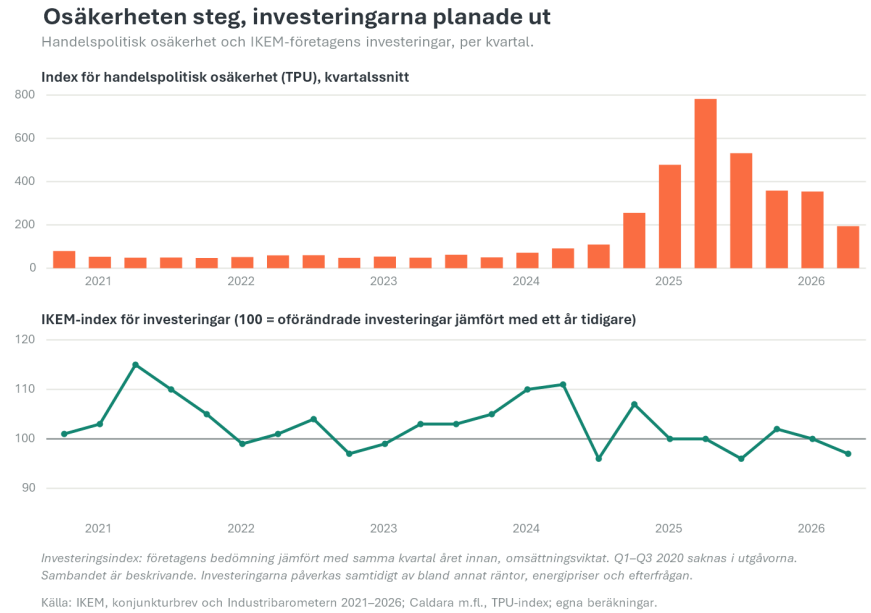

Figur 12. Handelspolitisk osäkerhet och IKEM-företagens investeringar, per kvartal 2020–2026.

8. Avslutande analys

Förutsägbarheten var efterkrigstidens handelsordnings största tillgång. Den har urholkats under drygt tio år, och med den amerikanska handelspolitiken sedan 2025 har den handelspolitiska osäkerheten nått den högsta nivån sedan mätningarna började. Det framgår av mått som bygger på nyhetsrapportering, av tullnivåernas förändringstakt och av variationen i handelsflödena. Sedan mars 2026 har kriget med Iran dessutom i praktiken stängt en av världens viktigaste handelsleder.

Ekonomisk teori och forskning ger stöd för att osäkerheten har egna kostnader utöver tullarna, främst genom att investeringar och etableringar skjuts upp. Erfarenheterna från 1930-talet visar att en spiral av tullhöjningar och motåtgärder kan fördjupa en ekonomisk kris, även om forskningen inte är enig om hur stor betydelse handelshindren hade.

För den svenska kemiindustrin har exporten till USA minskat tydligt, i högre grad än exporten till andra marknader. Handeln har blivit ryckig, med lageruppbyggnad följd av kraftiga fall. Branschen påverkas också indirekt genom sina europeiska kunder och genom ökad konkurrens från kinesisk export som styrts om från den amerikanska marknaden. Kriget i Iran har därtill gett en kraftig kostnadsökning för energi och råvaror, samtidigt som vissa företag fått ökad efterfrågan när flödena från Gulfregionen störts. De hittills synliga effekterna är måttliga, men den större kostnaden ligger i investeringar och etableringar som skjuts upp eller hamnar på annat håll.

Hur osäkerheten om handelns villkor utvecklas framöver avgörs framför allt av följande faktorer:

- Den rättsliga prövningen i USA, av återbetalningarna efter domen i februari 2026 och av de tilläggstullar som infördes i juli 2026.
- Ramavtalet mellan EU och USA, och om taket på 15 procent står sig när nya tullar införs med stöd av andra lagar, till exempel för läkemedel.
- Mellanårsvalet i USA i november 2026, som kan förändra kongressens vilja att begränsa presidentens befogenheter på tullområdet.
- Förhållandet mellan USA och Kina, inklusive tullarna och Kinas exportrestriktioner för kritiska råvaror.
- Kriget i Iran och Hormuzsundet, om sundet öppnas för fri sjöfart och hur energi- och råvarupriserna utvecklas.
- Reformarbetet i WTO efter ministerkonferensen i Yaoundé, och om tvistlösningen kan återupprättas.

Inget av detta talar för att förutsägbarheten återvänder inom de närmaste åren. Den amerikanska synen på handelspolitik har förändrats över partigränserna, presidenten har kvar omfattande befogenheter att ändra tullarna, och kriget i Iran har visat hur snabbt även de fysiska förutsättningarna för handel kan förändras.

Referenser

Autor, D., Dorn, D. och Hanson, G. (2013). ”The China Syndrome”. *American Economic Review* 103(6).

Bagwell, K. och Staiger, R. (1999). ”An Economic Theory of GATT”. *American Economic Review* 89(1).

Bown, C. och Irwin, D. (2015). ”The GATT’s Starting Point: Tariff Levels circa 1947”. NBER Working Paper 21782.

Caldara, D., Iacoviello, M., Molligo, P., Prestipino, A. och Raffo, A. (2020). ”The Economic Effects of Trade Policy Uncertainty”. *Journal of Monetary Economics* 109.

Cefic (2025). Uttalande om handelsavtalet mellan EU och USA, samt *Chemical Trends Report*.

Crucini, M. och Kahn, J. (1996). ”Tariffs and Aggregate Economic Activity: Lessons from the Great Depression”. *Journal of Monetary Economics* 38(3).

ECB (2025). *Eurosystem staff macroeconomic projections for the euro area*, december 2025.

Eichengreen, B. och Irwin, D. (2010). ”The Slide to Protectionism in the Great Depression: Who Succumbed and Why?”. *Journal of Economic History* 70(4).

Eurostat. EU trade since 2002 by SITC (ext_st_eu27_2020sitc).

Federal Reserve Bank of New York (2026). ”Who Is Paying for the 2025 U.S. Tariffs?” *Liberty Street Economics*.

Global Trade Alert. Data Center (uttag 2026-09-29).

Handley, K. och Limão, N. (2017). ”Policy Uncertainty, Trade, and Welfare”. *American Economic Review* 107(9).

Iacoviello, M. m.fl. Trade Policy Uncertainty Index, uppdaterad serie augusti 2026.

IEA (2026). *Oil Market Report*, mars–augusti 2026.

IKEM (2020–2026). Konjunkturbrev, Konjunkturbarometern och Industri-barometern, kvartalsutgåvor.

IKEM (2026). *Ljusning med motvind. Kinesisk överkapacitet och industrins konkurrenskraft*.

IMF (2025). ”Even as Global Uncertainty Surges, Economic Sentiment Remains Positive”. IMF Blog, 10 november 2025.

IMF PortWatch. Transitdata för Hormuzsundet, sjudagarsgenomsnitt (uttag oktober 2026).

Industrins ekonomiska råd (2025). Trumps tullar och industrins konkurrenskraft. Industrirådet, oktober 2025.

Irwin, D. (1998). ”The Smoot-Hawley Tariff: A Quantitative Assessment”. *Review of Economics and Statistics* 80(2).

Kindleberger, C. (1973). *The World in Depression 1929–1939*, s. 172, efter Nationernas förbund, *Monthly Bulletin of Statistics*, februari 1934.

Kommerskollegium (2025). ”Sverige drabbades hårdare än övriga EU av USA-tullarna” och ”Tullarna dämpar Sveriges export till USA”.

Madsen, J. (2001). ”Trade Barriers and the Collapse of World Trade during the Great Depression”. *Southern Economic Journal* 67(4).

Mitchener, K., O’Rourke, K. och Wandschneider, K. (2022). ”The Smoot-Hawley Trade War”. *Economic Journal* 132(647).

Our World in Data. ”Growth of global trade” (WTO; Federico och Tena-Junguito 2016), 1950–2024 (figur 5).

SCB. Varuexport efter varugrupp KN och handelspartner, månad (TAB1128).

Supreme Court of the United States (2026). *Learning Resources, Inc. v. Trump*, 20 februari 2026.

U.S. Census Bureau. *U.S. International Trade in Goods and Services* (FT900).

U.S. Treasury. *Monthly Treasury Statement*.

USITC (2025). *U.S. imports for consumption, duties collected, and ratio of duties to value, 1891–2024*, tabell 1.

USTR (2026). Notice of Actions in Section 301 Investigations …, 23 juli 2026.

Vita huset (2026). Adjusting Imports of Pharmaceuticals and Pharmaceutical Ingredients into the United States, 2 april 2026.

WTO. ”The GATT years: from Havana to Marrakesh” och underlag från ministerkonferensen i Yaoundé 2026.

WTO (2026). *Global Trade Outlook and Statistics*, mars 2026.

Yale Budget Lab (2026). *Tariff Rate Tracker*, version 1.2 (24 juli 2026).